

FINANČNÍ GRAMOTNOST

Volitelný předmět ve 4. ročníku / oktávě

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Obsah vyučovacího předmětu vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce RVP GV (v platném znění), zde zejména ze vzdělávacích obsahů témat Ekonomie, Ekonomika, Finance a Právo

Cílem výuky je seznámení žáků s rychle se rozvíjející oblastí finančních produktů a služeb, podporovat aktivní roli občana jako spotřebitele a vést k pochopení a přijetí osobní odpovědnosti za finanční zajištění sebe i své rodiny. V širším kontextu rovněž vést k uvědomění si důsledků socioekonomického vývoje společnosti, zejména s ohledem na prevenci předlužení a zajištění se na stáří.

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.

FG tvoří následující složky:

Peněžní gramotnost – představuje dovednosti pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz, transakce s nimi a znalost nástrojů určených k jejich správě

Cenová gramotnost – zahrnuje pochopení cen a inflace, tržní systém, nabídka, poptávka

Rozpočtová gramotnost – schopnost vést osobní/ rodinný rozpočet, správu osobních aktiv, závazků

Výuka využívá běžné didaktické zásady, formy a metody výuky pro středoškolské prostředí. V předmětu probíhá výklad frontální metodou, řízený rozhovor. K formování a formulování vlastních názorů studentů slouží diskuse, skupinová práce, aplikace získaných poznatků v modelových situacích, získávání informací ze zdrojů.

Žáci využívají při práci v předmětu počítačovou techniku

Časové a organizační vymezení

Předmět FG je určen žákům čtvrtých ročníků jako volitelný seminář s dvouhodinovou týdenní dotací dle učebního plánu (0 – 0 – 0 – 2).

Skupina žáků pracuje kombinovaně v odborné počítačové učebně a běžné učebně. Teoretické poznatky jsou doplněny praktickými situacemi a reálnými výpočty. Žáci využívají ve velké míře autentické materiály z praktického života - formuláře, předtisky, prospekty.

Realizovaná průřezová témata

Vzhledem ke svému obsahu realizuje FG tato průřezová témata; jejich konkrétní vstupy jsou konkretizovány v obsahu předmětu:

(nabízím kompletní seznam, nemusejí být všechna)

- Osobností a sociální výchova (OSV)
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)
- Multikulturní výchova (MKV)
- Environmentální výchova (EV)
- Mediální výchova (MV)

Mezipředmětové vztahy

Vzhledem ke svému obsahu zapojuje předmět FG tyto mezipředmětové vztahy; jejich konkrétní vstupy jsou uvedeny v rámci vzdělávacího obsahu:

- ZSV – ekonomie a ekonomika, právo, psychologie
- Matematika – finanční matematika
- Informační a komunikační technologie – práce se zdroji

- Zeměpis – globální vztahy
- Český jazyk a literatura - komunikace, pochopení textů

Výchovné a vzdělávací strategie:

Vycházejí z obecných zásad stanovených RVP GV, ŠVP a didaktikou střední školy.

Vyučovací obsah, formy a metody výuky směřují k rozvoji klíčových kompetencí žáků:

Kompetence k učení

- Učíme žáky vyhledávat, třídit a propojovat informace (internetové zdroje)
- Podněcujeme je k samostatnému uvažování a hodnocení
- Motivujeme žáky k sebevzdělávání
- Žáci jsou vedeni k uvědomění si svých schopností argumentovat

Kompetence k řešení problémů

- Zařazujeme metody, jejichž prostřednictvím žáci sami docházejí k závěrům a řešením
- Žáci obhajují své názory a závěry
- Přibližujeme žákům běžný život a jeho problémy
- Žák zdokonaluje svoji schopnost vnímat problém v širších souvislostech

Kompetence komunikativní

- Vedeme žáky k využívání různých informačních a komunikačních prostředků
- Nabízíme dostatek příležitostí k vyjádření vlastního názoru
- Učíme žáky obhajovat vlastní názor, argumentovat, naslouchat druhým
- Učíme je vyjadřovat se výstižně, v logickém sledu
- Vytváříme prostor pro diskusi a prostor pro modelové situace

Kompetence sociální a personální

- Navozujeme situace, které žákům umožní účinně spolupracovat ve skupinách, zkoušet si v nich různé role
- Žák se přizpůsobuje měnícím se životním a pracovním podmínkám a podle svých schopností a možností je aktivně ovlivňuje
- Žák se rozhoduje na základě vlastního úsudku, odolává společenským i mediálním tlakům
- Žák aktivně spolupracuje při stanovování a dosahování společných cílů

Kompetence občanská

- Vytváříme modelové situace, v nichž si žáci osvojují hraní různých rolí, s kterými se mohou v budoucím životě setkat
- Vytváříme příležitosti, aby si žáci mohli osvojit praktické zkušenosti v mezilidských vztazích
- Motivujeme k sledování aktuálních situací ekonomické, dostává příležitost k diskusi

Kompetence k podnikavosti

- Motivujeme žáky, aby rozvíjeli svůj osobní i odborný růst
- Žák posuzuje a hodnotí rizika související s rozhodováním v reálných životních situacích
- Žák získává a vyhodnocuje informace o vzdělávání a pracovních příležitostech, využívá dostupné zdroje
- Žák rozvíjí svůj osobní i odborný potenciál, rozpoznává a využívá příležitosti pro svůj rozvoj v osobním a profesním životě

Vzdělávání žáků se SVP

Výuka žáků se SVP vychází z obecných zásad stanovených školním vzdělávacím programem.

Ve vyučovacích hodinách v předmětu FG nabízí vyučující žákům konzultace a individuální přístup.

Opatření od stupně 2 škola uskutečňuje na základě doporučení školského poradenského zařízení (PPPC nebo SPC).

V případě úprav vzdělávacího obsahu u žáků se SPV se vychází z minimální úrovně očekávaných výstupů stanovených v ŠVP a konkrétní úpravy jsou pak součástí IVP žáka. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, a na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní. Na základě doporučení odborníků vypracuje škola pro tyto žáky IVP.

Škola v této oblasti úzce spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou. Vzájemnou koordinaci práce jednotlivých vyučujících zabezpečuje v takovém případě třídní učitel a výchovný poradce.

Díky bezbariérovému přístupu mohou ve škole bez problémů studovat i žáci tělesně handicapovaní.

Vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků

Při vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných výuka vytváří podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka a bere ohled na jeho individuální možnosti. Vyučující využívá podpůrná opatření podle individuálních potřeb žáka. Mezi nejběžnější podpůrná opatření patří např. obohacování vzdělávacího obsahu, zadávání specifických úkolů, projektů, příprava a účast na soutěžích, v rámci středoškolské odborné činnosti mohou žáci vypracovávat různé výzkumné odborné práce, apod.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu FINANČNÍ GRAMOTNOST

Volitelný seminář (4. roč. / oktáva)

Očekávané výstupy z RVP Žák	Školní očekávané výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>definuje a rozlišuje základní pojmy finanční gramotnosti</i> ▪ <i>zodpovědně zachází s finančními prostředky s ohledem na vlastní možnosti a potřeby</i> ▪ <i>používá nejběžnější platební nástroje, smění peníze za použití kursovního lístku</i> ▪ <i>rozliší pravidelné a nepravidelné příjmy a výdaje a na základě toho sestaví rozpočet domácnosti</i> ▪ <i>navrhne, jak řešit schodkový rozpočet, jak naložit s přebytkovým rozpočtem</i> ▪ <i>navrhne způsoby, jak využít volné prostředky (spoření, produkty se státním příspěvkem, cenné papíry, nemovitosti)</i> ▪ <i>vybere nejvhodnější úvěrový produkt s ohledem na své potřeby a zdůvodní svou volbu</i> ▪ <i>Využívá moderní formy bankovních služeb, včetně moderních informačních technologií</i> 	<p><u>Základy finanční gramotnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozlišuje mezi pojmy finanční, peněžní, cenová a rozpočtová gramotnost <p><u>Placení a nakupování</u></p> <p><u>Placení</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ objasní základní funkce peněz ▪ používá nejběžnější platební nástroje ▪ popíše výhody a rizika bezhotovostního placení ▪ vysvětlí odlišnosti a omezení debetní a kreditní karty ▪ popíše možnosti kontroly pohybu a stavu prostředků na účtu ▪ dokáže přepočítat peníze z jedné měny do jiné měny ▪ pochopí a vysvětlí souvislosti vliv inflace na příjmy, vklady a úvěry ▪ uvede příklady praní špinavých peněz <p><u>Nakupování a práva spotřebitele</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvětlí stanovení ceny podle nákladů, poptávky a konkurence ▪ uvědomuje si, jaké faktory ovlivňují cenu ▪ vysvětlí jak reklamovat zboží či službu ▪ rozpozná nekalé obchodní praktiky ▪ popíše důsledky neznalosti smluv, včetně všeobecných podmínek <p><u>Hospodaření domácnosti</u></p> <p><u>Rozpočet</u></p>	<p><u>Základy finanční gramotnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>základní termíny finanční gramotnosti:</i> ▪ finanční gramotnost, peněžní gramotnost, cenová gramotnost, rozpočtová gramotnost <p><u>Placení a nakupování</u></p> <p><u>Placení</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ peníze, historie peněz, podoby peněz, ochranné prvky, emise peněz ▪ měna, kurz, přepočty měn ▪ hotovostní a bezhotovostní platební styk ▪ platební karty ▪ zásady bezpečného platebního styku ▪ kontrola pohybu a stavu prostředků na účtu ▪ Moderní formy bankovníctví <p><u>Nakupování a práva spotřebitele</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ cena, součásti ceny, metodika stanovení ceny ▪ faktory ovlivňující cenu ▪ inflace ▪ daně, DPH jako součást ceny ▪ daňová soustava ▪ poptávka, nabídka, rovnovážná cena ▪ ochrana spotřebitele ▪ nekalé obchodní praktiky ▪ obsah smluv ▪ reklamace 	<p>ČJ – čtenářská gramotnost, schopnost porozumět čtenému textu, řeč, komunikace</p> <p>M – výpočty úroků, finanční matematika – výpočty zhodnocení, výše splátek, složené úrokování</p> <p>IVT – sběr informací, internet, tabulky, grafy</p> <p>PPC – práce s tiskopisy a formuláři, převodní příkaz, poštovní poukázky, faktura, správná formulace a forma smluv, žádostí, reklamací, právních písemností</p> <p>Z - ekonomika ČR</p> <p>ZSV – právo, ekonomie, ekonomika, psychologie</p> <p>OSV – plánování života, komunikace, rozvíjet sebedůvěru a zodpovědnost a využívat své schopnosti, prezentovat se účelně v různých situacích</p> <p>VEGS – přijímat zodpovědnost za sebe sama a svět, globální problémy</p> <p>MV – význam medií, rizika mediální</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dokáže sestavit osobní rozpočet příjmů a výdajů ▪ odliší čistý a hrubý příjem ▪ orientuje se ve vlastních příjmech a výdajích ▪ rozlišuje mezi pravidelnými a jednorázovými příjmy a výdaji ▪ pochopí nutnost vytvořit si finanční rezervu ▪ orientuje se v rozpočtu domácnosti ▪ objasní rozdíl mezi vyrovnaným, přebytkovým nebo schodkovým rozpočtem ▪ posoudí možnosti, jak přebytky rodinného rozpočtu použít pro tvorbu aktiv <p><u>Finanční služby</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ orientuje se na finančním trhu ▪ provádí výpočty jednoduchého a složeného úročení ▪ charakterizuje úrok a poplatky a jejich vliv na cenu finančního produktu ▪ porovná finanční produkty <p><u>Plánování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stanoví krátkodobé a dlouhodobé finanční cíle ▪ Určí rizika ohrožující dosažení finančních cílů <p><u>Přebytek rozpočtu domácnosti</u></p> <p><u>Spoření</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vybere vhodné spoření ▪ Vypočet jak dlouho spořit na určitý účel <p><u>Investice</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Posoudí různé druhy investic, včetně investic do majetku ▪ Vysvětlí na příkladu nutnost rozložení rizika 	<p><u>Hospodaření domácnosti</u></p> <p><u>Rozpočet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sestaví rozpočet jednotlivce i domácnosti ▪ definice čistého a hrubého příjmu <ul style="list-style-type: none"> - pracovní poměr, pracovní smlouva - mzda, hrubá a čistá mzda, - složky mzdy, výpočet, - sociální a zdravotní pojištění ▪ důchodový systém, sociální dávky ▪ pravidelné, nepravidelné, jednorázové příjmy ▪ pevné, kontrolovatelné a jednorázové výdaje ▪ tvorba rezervy ▪ příjmy a výdaje rodiny, rozpočet ▪ přebytkový, vyrovnaný a schodkový rozpočet <p><u>Finanční služby</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Finanční produkty a jejich využití ▪ Výpočty jednoduchého a složité úročení ▪ Úrok a poplatky ▪ Porovnání finančních produktů <p><u>Plánování</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stanovení krátkodobých a dlouhodobých finančních cílů ▪ Rizika plánování <p><u>Přebytek rozpočtu domácnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ způsoby využití přebytku finančních prostředků <p><u>Spoření</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ spoření jako možnost investování ▪ podstata spoření ▪ nejvhodnější a nejvýhodnější 	komunikace
--	---	---	------------

	<p><u>Pojištění</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vybere vhodný druh pojištění ▪ Uvede příklady povinných pojištění <p><u>Schodek rozpočtu domácnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Navrhne řešení schodku rozpočtu domácnosti ▪ Rozhodne, v jaké situaci je vhodné a nevhodné si půjčit ▪ Porovná nabídky úvěrů a vybere nejvhodnější úvěr ▪ Uvede příklady spotřebitelských úvěrů ▪ Vysvětlí způsoby stanovení úrokových sazeb a využití RPSN ▪ Navrhne řešení situace předlužení ▪ Vysvětlí důsledky oddlužení 	<p>způsoby spoření</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ druhy účtů, vklady ▪ stavební spoření ▪ podmínky, výhody, nevýhody ▪ penzijní připojištění ▪ podmínky, výhody, nevýhody <p><u>Investice</u></p> <p>investování, investice – podstata, rizika</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ investování individuální a kolektivní ▪ investiční trojúhelník ▪ investice podle časového limitu ▪ akcie, dluhopisy, ▪ nemovitosti, koupě, prodej <p><u>Pojištění</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pojištění, podstata, instituce ▪ druhy pojištění ▪ povinné ručení, význam <p><u>Schodek rozpočtu domácnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ řešení nedostatku schodku rozpočtu domácnosti ▪ úvěrové produkty, půjčky ▪ úvěrové společnosti bankovní, nebankovní ▪ úrok, RPSN, výpočty ▪ spotřebitelské úvěry ▪ hypotéka, výpočty doby splácení, úroků ▪ leasing, výhody, nevýhody ▪ dluhy, druhy dluhů ▪ dluhová past, předlužení ▪ oddlužení, osobní bankrot, exekuce 	
--	--	--	--